

Politik Bilim

‘Sanayi cahili olduğumuz günlere dönüş’ üzerine (4)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttnet.net.tr

Konumuzu noktalamadan önce hafızalarımızı tazelemekte yarar var. Jan Nahum’un söylediklerinden şu sonuç -sanayimizle ilgili **durum tespiti** de denebilir- ortaya çıkmıştı:

*“Türk sanayii için zaman stratejik kararlar verme; rotasında köklü değişimler yapma zamanıdır. Sanayimiz ‘üretim merkezi’ olmaktan ‘teknoloji üretim merkezi’ olma aşamasına geçmek; ARGE ve inovasyona yönelmek zorundadır. Ayakta kalmak için başka şans yoktur. Ancak, yabancı ortaklı kuruluşlarda bu stratejik dönüşümü gerçekleştirmek çok güçtür. Ortaklık yapısı aşılması gereken bir engeldir. Sanayimizin önündeki diğer önemli engel ise, yerli sermayedarların ve onların kadrolarının bu stratejik dönüşüm için gerekli olan **kültür birikiminden yoksun** bulunmalarıdır.”*

Sonra da, hem bu tespiti hem de “sanayimizin, giderek yabancıların eline geçmesi” olgusunu dikkate alarak şunu söylemişim: “Böyle giderse, stratejik dönüşümün önündeki birinci engel sonuçta bütün sanayii kuşatan ve artık aşılması mümkün olmayan bir sete dönüşmüş olacaktır. Sanayinin el değiştirmesine paralel olarak stratejik yönetim ve karar noktaları yabancıların denetimine geçeceği için yerli kadroların yaparak öğrenme şansları da artık hiç kalmayacak; dolayısıyla, ikinci engelin aşılabilmesi ihtimali de ortadan kalkacaktır. O durumda zorunlu istikamet sanayi cahili olduğumuz günlere dönüşür.”

Bu gidişe rağmen iyimser olunabilir mi, diye de sormuştum. Olunabilir; açıklayayım: Sizlere aktardığım, gerek Tuncay Özilhan gerekse Jan Nahum’un tespitlerinin arka plânında, kapitalizmin dünya sistemine Türkiye’nin eklemelenmesi olgusu var. Eklemelenme, bütün ekonomik faaliyetlerde, ulusal sınırların ortaya çıkardığı engellerin kalktığı ve serbest ticaret normunun egemen kılındığı ‘tek bir dünya sistemi yaratmayı’ amaçlayan ‘küreselleşme’ sürecinde cereyan ediyor. ‘Tek bir dünya sistemi yaratmak’ kapitalizmin yeni bir hedefi değil. ‘Küreselleşmede’ yeni olan, bu ‘tek dünya sistemi’ni güvence altına alacak, uluslararası bir hukuk düzeni kurmak; ama, ilk ifadesini Uruguay Turu Nihâi Senedi’nde bulan bu hukuk düzeni kurulurken, ülkelerin, olabildiğince “müzakereler” yoluyla bu ortak zeminde buluşmalarını sağlamaktır.

Türkiye, ‘küreselleşme’ sürecinin kayıtsız şartsız destekçisidir. Başta ABD olmak üzere bu süreci yönlendirenler, söylemlerinin tam aksine, kendi coğrafyalarını hedef alan rakiplerinin ekonomik girişimlerine karşı kendi ulusal çıkarlarını gözetken tedbirleri peş peşe alırlarken, hâttâ kendilerine dünya pazarlarında üstünlük sağlayan teknolojik yeteneklerinin başka coğrafyalarda yatırım yapan firmaları eliyle, diğer ülkelere taşınmasına set çekerlerken, Türkiye, kendi coğrafyasını başkalarının ekonomik faaliyetlerine kayıtsız şartsız açmış olan bir ülkedir. Sanayileşme meselesi ulusal bir politika olmaktan çıkarılmış ve sanayimizin geleceği, bütünüyle yabancı sermaye odaklı serbest piyasa güçlerinin ellerine bırakılmıştır. Sayın Özilhan ve Sayın Nahum’un söyledikleri aslında bu arka plânın sanayimizdeki yansımalarıdır.

Türkiye’nin arka plândaki bu tercihiine rağmen; bir, bu tercihin çıkmaz sokaklarını görebilen sanayicilerimizin ve onların üst düzey yöneticilerinin hâlâ var olduğuna inandığım için gelecekte ümitliyim. İki, bu gidişe karşı başka seçenekler sunabilecek siyasî bir gücün eninde sonunda Türkiye’de de ortaya çıkacağına inandığım için ümitliyim. Tabî ‘ümit’, sonuç olarak bir ‘olasılığa (ihtimale)’ işaret eder. Bu olasılık gerçekleşmezse ne olur? Bilime,

teknolojiye ve üretime egemen uluslar kendi ulusal sınırlarını daha da pekiştirerek korurken Türkiye ulusal sınırlarını kendi elleriyle silmiş olur. Ya da şöyle söyleyeyim: Türkler, üzerinde yaşadığımız gezegenin ulusal sınırlarla bölünmüş evresinde ve o evre sona ermeden çok önce, tarihlerinde pek çok kez görüldüğü gibi, kurdukları bir devletin daha kendi elleriyle icabına bakmış ve yeni bir devlet kurmak üzere paçalarını sıvamış olurlar. Ne zaman ve hangi coğrafyada onu bilemem...

CBT. 14 Eylül 2007